# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 11ης Μαρτίου 2004 *

Στην υπόθεση C-240/02,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunal Supremo (Ισπανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

**Asociación Profesional de Empresas de Reparto y Manipulado de Correspondencia (Asempre),**

**Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y de Pequeña Paquetería**

και

**Entidad Pública Empresarial Correos y Telégrafos,**

**Administración General del Estado,**

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 97/67/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών (ΕΕ 1998, L 15, σ. 14),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann (εισηγητή), προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, C. W. A. Timmermans και S. von Bahr, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: M. Múgica Arzamendi, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την R. Silva de Lapuerta,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Snoecx,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους K. Simonsson και L. Escobar Guerrero,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Asociación Profesional de Empresas de Reparto y Manipulado de Correspondencia (Asempre), εκπροσωπούμενης από τον J. M. Piqueras Ruiz, abogado, της Ισπανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την N. Díaz Abad, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους K. Simonsson και J. L. Buendía Sierra, κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιουνίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Οκτωβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με διάταξη της 16ης Μαΐου 2002, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Ιουλίου 2002, το Tribunal Supremo υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 234 ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα αφορώντα την ερμηνεία της οδηγίας 97/67/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών (ΕΕ 1998, L 15, σ. 14, στο εξής: οδηγία). Τα εν λόγω ερωτήματα ανέκυψαν στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησαν οι εν λόγω δύο ισπανικές ενώσεις επιχειρηματιών παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών, ήτοι η Asociación Profesional de Empresas de Reparto y Manipulado de Correspondencia (στο εξής: Asempre) και η Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería, κατά

του βασιλικού διατάγματος 1829/1999, της 3ης Δεκεμβρίου 1999, περί εγκρίσεως του διέποντος την παροχή των ταχυδρομικών υπηρεσιών κανονισμού (*BOE* αριθ. 313, της 31ης Δεκεμβρίου 1999, σ. 46433, στο εξής: βασιλικό διάταγμα).

## Το νομικό πλαίσιο

### *Το κοινοτικό δίκαιο*

2 Όπως προκύπτει από την όγδοη αιτιολογική σκέψη της, η οδηγία αποσκοπεί στη διασφάλιση σταδιακής και ελεγχόμενης ελευθέρωσης του ταχυδρομικού τομέα. Δυνάμει του άρθρου 1 αυτής, θεσπίζονται κοινοί κανόνες αφορώντες, ειδικότερα, την παροχή καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας εντός της Κοινότητας, καθώς και τα κριτήρια καθορισμού των δυναμένων να ανατίθενται κατ' αποκλειστικότητα στους φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας υπηρεσιών και των όρων που διέπουν την παροχή μη αποκλειστικών υπηρεσιών.

3 Όπως προκύπτει από τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της, η οδηγία προσλαμβάνει τη μορφή, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, ενός πλαισίου γενικών αρχών σε κοινοτικό επίπεδο, ενώ, αντιθέτως, ο καθορισμός των συγκεκριμένων διαδικασιών εναπόκειται στα κράτη μέλη, τα οποία πρέπει να δύνανται να επιλέγουν το σύστημα που αρμόζει καλύτερα στη δική τους ιδιαίτερη κατάσταση.

4 Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες ορίζονται στο άρθρο 2, σημείο 1, της οδηγίας ως «οι υπηρεσίες που συνίστανται στη συλλογή, διαλογή, μεταφορά και διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων».

5 Κατά το ανωτέρω άρθρο 2, σημείο 6, λογίζεται ως «ταχυδρομικό αντικείμενο» «αντικείμενο με συγκεκριμένο παραλήπτη, αποστελλόμενο υπό την τελική του μορφή, υπό την οποία το αναλαμβάνει ο φορέας παροχής καθολικής υπηρεσίας. Τα αντικείμενα αυτά περιλαμβάνουν π.χ., πέραν των αντικειμένων αλληλογραφίας, βιβλία, καταλόγους, εφημερίδες, περιοδικά και ταχυδρομικά δέματα που περιέχουν εμπορεύματα με ή χωρίς εμπορική αξία».

6 Όσον αφορά την εναρμόνιση των δυναμένων να ανατίθενται κατ' αποκλειστικότητα στους φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας υπηρεσιών, το άρθρο 7 της οδηγίας προβλέπει:

«1. Στο μέτρο που είναι αναγκαίο για τη διατήρηση της καθολικής υπηρεσίας, οι υπηρεσίες που μπορούν να ανατίθενται αποκλειστικά από κάθε κράτος μέλος στον φορέα παροχής καθολικής υπηρεσίας είναι η συλλογή, διαλογή, μεταφορά και διανομή των αντικειμένων αλληλογραφίας εσωτερικού, είτε με ταχύτερη διανομή είτε όχι, των οποίων η τιμή είναι μικρότερη από το πενταπλάσιο του δημόσιου τέλους ενός αντικειμένου αλληλογραφίας της πρώτης βαθμίδας βάρους της ταχύτερης τυποποιημένης κατηγορίας, αν υπάρχει, εφόσον το βάρος τους δεν υπερβαίνει τα 350 g. Εξαιρέσεις ως προς τους περιορισμούς βάρους και τιμής είναι δυνατόν να επιτρέπονται στην περίπτωση που παρέχονται δωρεάν ταχυδρομικές υπηρεσίες σε άτομα τυφλά ή με σοβαρά προβλήματα όρασης.

2. Στο μέτρο που είναι αναγκαίο για τη διατήρηση της καθολικής υπηρεσίας, η διασυνοριακή αλληλογραφία και το διαφημιστικό ταχυδρομείο μπορούν να συνεχίσουν να ανατίθενται κατ' αποκλειστικότητα εντός των ορίων τιμής και βάρους που προβλέπονται στην παράγραφο 1.

[...]

4. Η ανταλλαγή εγγράφων δεν ανατίθεται κατ' αποκλειστικότητα.»

7 Εξάλλου, όσον αφορά ορισμένες υπηρεσίες μη εμπίπτουσες στην καθολική υπηρεσία, η εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας διευκρινίζει:

«οι νέες υπηρεσίες (υπηρεσίες σαφώς διακρινόμενες από τις παραδοσιακές) και [...], επομένως η ανταλλαγή εγγράφων δεν αποτελούν μέρος της καθολικής υπηρεσίας και επομένως δεν υπάρχει λόγος να παρέχονται αποκλειστικά από τους φορείς παροχής της καθολικής υπηρεσίας [...] τούτο ισχύει εξίσου για την αυτοεξυπηρέτηση (παροχή των ταχυδρομικών υπηρεσιών από το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο από το οποίο εκκινούν τα αντικείμενα της αλληλογραφίας, ή συλλογική διαβίβαση των εν λόγω αντικειμένων από τρίτους που ενεργούν αποκλειστικά εξ ονόματος του εν λόγω προσώπου) η οποία δεν ανήκει στην κατηγορία των υπηρεσιών».

*Το εθνικό δίκαιο*

8 Η οδηγία μεταφέρθηκε στο ισπανικό δίκαιο με τον νόμο 24/1998 περί της Servicio Postal Universal y de Liberalización de los Servicios Postales (νόμο 24/1998 περί της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας και της ελευθερώσεως των ταχυδρομικών υπηρεσιών), της 13ης Ιουλίου 1998 (*BOE* αριθ. 167, της 14ης Ιουλίου 1998, σ. 23473, στο εξής: νόμο περί ταχυδρομείων), καθώς και με το βασιλικό διάταγμα.

9 Δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, του νόμου περί ταχυδρομείων:

«[...] υφίσταται αυτοεξυπηρέτηση οσάκις το ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι ταυτοχρόνως ο αποστολέας και παραλήπτης αντικειμένων και παρέχει την υπηρεσία για ίδιο λογαριασμό ή μέσω τρίτου ενεργούντος αποκλειστικά εξ ονόματος του πρώτου και ποιουμένου χρήση διαφορετικών μέσων από εκείνα του φορέα της παροχής της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας. Σε καμία περίπτωση, η αυτοεξυπηρέτηση δεν μπορεί να συνεπάγεται παρακώλυση των αποκλειστικών υπηρεσιών στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 18.»

10 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του βασιλικού διατάγματος προβλέπει:

«Αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού οι παρεχόμενες υπό καθεστώς αυτοεξυπηρετήσεως υπηρεσίες.

Υφίσταται αυτοεξυπηρέτηση οσάκις το ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι ταυτοχρόνως ο αποστολέας και παραλήπτης αντικειμένων και παρέχει την υπηρεσία για ίδιο λογαριασμό ή μέσω τρίτου ενεργούντος αποκλειστικά εξ ονόματος του πρώτου και ποιουμένου χρήση διαφορετικών μέσων από εκείνα του φορέα της παροχής της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.

Για τους σκοπούς των διαλαμβανομένων στην προηγούμενη παράγραφο, λογίζεται ότι το αυτό φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι ταυτοχρόνως ο αποστολέας και παραλήπτης των αντικειμένων αλληλογραφίας οσάκις ο αποστολέας και παραλήπτης τελούν σε σχέση εξηρτημένης εργασίας ή ενεργούν εξ ονόματος και για λογαριασμό του φυσικού ή νομικού προσώπου που πραγματοποιεί την αυτοεξυπηρέτηση.

Ομοίως, είναι αναγκαίο, προκειμένου το αυτό φυσικό ή νομικό πρόσωπο να λογίζεται ως αποστολέας και παραλήπτης, η μεταφορά και η διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων να χωρεί αποκλειστικά μεταξύ των διαφόρων κέντρων, θυγατρικών εγκαταστάσεων, καταστημάτων ή εδρών που διαθέτει το αυτοεξυπηρετούμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο και η διανομή να πραγματοποιείται αποκλειστικά εντός των προαναφερθέντων χώρων.

Δεν λογίζεται ως εμπίπτουσα στο καθεστώς της αυτοεξυπηρετήσεως η παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών σε τρίτους εκ μέρους φυσικών ή νομικών προσώπων ως συνέπεια της αναπτύξεως της εμπορικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους.

Οσάκις η αυτοεξυπηρέτηση πραγματοποιείται υπό τη μορφή εσωτερικού ταχυδρομείου ή αναλόγων διαδικασιών, δεν μπορεί να περιλαμβάνει ταχυδρομικά αντικείμενα που εμπίπτουν στον επιφυλασσόμενο στον φορέα παροχής της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας τομέα.

Σε καμία περίπτωση, το ως άνω καθεστώς δεν μπορεί να παρακωλύει τις αποκλειστικές υπηρεσίες που παρέχει ο φορέας παροχής της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.»

11 Όσον αφορά τη συνιστάμενη σε ταχυδρομικό έμβασμα υπηρεσία, η οποία ορίζεται ως «η υπηρεσία διά της οποίας δίδεται εντολή πληρωμών σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα για λογαριασμό και σε βάρος τρίτων μέσω του δημόσιου ταχυδρομικού δικτύου», τα άρθρα 18, Α, του νόμου περί ταχυδρομείων και 53, παράγραφος 1, του βασιλικού διατάγματος την περιλαμβάνουν μεταξύ των υπηρεσιών που επιφυλάσσονται υπέρ του παρέχοντος την καθολική υπηρεσία.

**Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα**

12 Όπως προκύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής, οι Asempre και Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería άσκησαν προσφυγή κατά του βασιλικού διατάγματος, αιτούμενες την ακύρωση ορισμένων διατάξεών του. Καθών στα πλαίσια της κύριας δίκης είναι η Entidad Pública Empresarial Correos y Telégrafos και η Administración General del Estado, φορείς παροχής της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας στην Ισπανία.

13 Οι διατάξεις του βασιλικού διατάγματος, την ακύρωση των οποίων ζήτησαν οι προσφεύγουσες ενώσεις, αφορούν τις υπηρεσίες που επιφυλάσσονται αποκλειστικά υπέρ του φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας, ήτοι, αφενός, την αυτοεξυπηρέτηση, και, αφετέρου, την υπηρεσία ταχυδρομικών εμβασμάτων.

14 Οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης θεωρούν ότι οι ως άνω υπηρεσίες, όπως ορίζονται με το βασιλικό διάταγμα, δεν πρέπει να επιφυλάσσονται υπέρ του φορέα παροχής της παγκόσμιας υπηρεσίας. Προς στήριξη του αιτήματός τους ακυρώσεως, προβάλλουν παραβίαση των κοινοτικών κανόνων, ειδικότερα της εικοστής πρώτης αιτιολογικής σκέψεως και του άρθρου 7 της οδηγίας.

15 Εκτιμώντας ότι η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων και διατυπώνοντας επιφυλάξεις ως προς την ορθή ερμηνεία τους, το Tribunal Supremo ανέστειλε τη δίκη και αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Η ερμηνεία της εικοστής πρώτης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας 97/67/ΕΚ επιτρέπει τον αποκλεισμό από την έννοια της "αυτοεξυπηρετήσεως" των ταχυδρομικών υπηρεσιών που παρέχει ο αποστολέας (ή άλλο πρόσωπο ενεργούν αποκλειστικά εξ ονόματός του) οσάκις ο παραλήπτης είναι τρίτο πρόσωπο, οσάκις οι ταχυδρομικές υπηρεσίες συνδέονται με την εκ μέρους του άσκηση εμπορικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας ή λαμβάνουν χώρα μέσω του συστήματος εσωτερικού ταχυδρομείου ή άλλων παρεμφερών διαδικασιών ή οσάκις η αυτοεξυπηρέτηση παρακωλύει τις επιφυλασσόμενες στον φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας υπηρεσίες;

2) Υφίσταται η δυνατότητα υπαγωγής των υπηρεσιών ταχυδρομικών εμβασμάτων στις επιφυλασσόμενες στον φορέα παροχής της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας υπηρεσίες;»

**Επί του πρώτου ερωτήματος**

16 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 7 της οδηγίας, ερμηνευόμενο υπό το φως της εικοστής πρώτης

αιτιολογικής σκέψεως αυτής, έχει την έννοια ότι πρέπει η αυτοεξυπηρέτηση, ήτοι οι ταχυδρομικές υπηρεσίες που παρέχει ο αποστολέας ή τρίτος ενεργών εξ ονόματός του, να εξαρτάται από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

— ο παραλήπτης πρέπει να είναι το ίδιο πρόσωπο με τον αποστολέα,

— οι υπηρεσίες δεν πρέπει να παρέχονται σε τρίτους στο πλαίσιο της εμπορικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του παρέχοντος υπηρεσίες,

— οι υπηρεσίες δεν πρέπει να παρέχονται μέσω του συστήματος εσωτερικής αλληλογραφίας ή άλλων παρεμφερών διαδικασιών, και

— παρόμοιες πράξεις δεν πρέπει να παρακωλύουν τις υπηρεσίες που επιφυλάσσονται αποκλειστικά υπέρ του φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας.

*Παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο*

17 Η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο ορισμός της αυτοεξυπηρετήσεως απαντά μόνο στην εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας και όχι στις διατάξεις της. Η αιτιολογική σκέψη μιας νομικής πράξεως δεν μπορεί αφεαυτής να επιβάλλει υποχρεώσεις στα κράτη μέλη.

18 Ομοίως, η εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας και οι επίδικες διατάξεις του βασιλικού διατάγματος έχουν διαφορετικό αντικείμενο και σκοπό, ήτοι η μεν αιτιολογική σκέψη αναφέρεται στις υπηρεσίες που δεν αποτελούν μέρος της καθολικής υπηρεσίας, το δε βασιλικό διάταγμα ορίζει το πεδίο εφαρμογής της αυτοεξυπηρετήσεως διευκρινίζοντας ποιες υπηρεσίες αποκλείονται. Εξάλλου, από προσεκτική ανάγνωση της οδηγίας και του βασιλικού διατάγματος καταδεικνύεται ότι οι διδόμενοι με τις δύο αυτές πράξεις ορισμοί δεν διαφέρουν κατ' ουσία, δεδομένου ότι, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, τα ίδια πρόσωπα που εμπλέκονται στην αλληλογραφία λογίζονται ως αποδέκτες των υπηρεσιών της αυτοεξυπηρετήσεως. Επομένως, ο ορισμός της αυτοεξυπηρετήσεως κατά το βασιλικό διάταγμα συμβιβάζεται με εκείνον της οδηγίας.

19 Η Asempre, η Βελγική Κυβέρνηση και η Επιτροπή έχουν αντίθετη άποψη. Κατ' αυτές, η επίδικη εθνική κανονιστική ρύθμιση έρχεται σε αντίθεση προς την οδηγία καθόσον επεκτείνει αδικαιολόγητα το μονοπώλιο της Entidad Pública Empresarial Correos y Telégrafos. Περιορίζοντας αισθητά την έννοια της αυτοεξυπηρετήσεως, όπως πράττει το βασιλικό διάταγμα, πολύ μεγαλύτερος αριθμός υπηρεσιών επιφυλάσσεται αποκλειστικά υπέρ του φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας σε σχέση με την υποθετική περίπτωση της ορθής μεταφοράς της οδηγίας στην εθνική έννομη τάξη.

20 Υποστηρίζουν ότι η εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας επάγεται προφανώς έννομο αποτέλεσμα στον βαθμό που το άρθρο 7 αυτής, το οποίο δεν επιτρέπει παρά την αποκλειστική ανάθεση περιορισμένου αριθμού ταχυδρομικών υπηρεσιών, πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως της ως άνω αιτιολογικής σκέψεως. Η τελευταία ορίζει σαφώς την αυτοεξυπηρέτηση χωρίς να αναφέρεται στις θεσπισθείσες με το βασιλικό διάταγμα πρόσθετες προϋποθέσεις. Επομένως, οι επαναλαμβανόμενες από το αιτούν δικαστήριο προϋποθέσεις συνιστούν παράβαση της οδηγίας.

*Απάντηση του Δικαστηρίου*

21 Δεν αμφισβητείται ότι η αυτοεξυπηρέτηση δεν μνημονεύεται στο άρθρο 7 της οδηγίας, το οποίο περιγράφει τις διάφορες υπηρεσίες που μπορούν να

επιφυλάσσονται ή όχι αποκλειστικά υπέρ των φορέων παροχής της καθολικής υπηρεσίας. Πάντως, η έννοια της αυτοεξυπηρετήσεως απαντά στην εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, όπου διευκρινίζεται ότι η ανωτέρω έννοια «δεν εμπίπτει στην κατηγορία των υπηρεσιών» κατά την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας. Έτσι, η αυτοεξυπηρέτηση εξομοιώνεται με τις νέες υπηρεσίες, οριζόμενες ως οι «σαφώς διακρινόμενες από τις παραδοσιακές υπηρεσίες» υπηρεσίες, καθώς και από την ανταλλαγή εγγράφων, οι οποίες, σύμφωνα με την ίδια αιτιολογική σκέψη, δεν αποτελούν επίσης μέρος της καθολικής υπηρεσίας και ως εκ τούτου δεν μπορούν να ανατίθενται αποκλειστικά στους φορείς παροχής της καθολικής υπηρεσίας.

22 Με την ανωτέρω αιτιολόγηση που αφορά τις ευθύς εξαρχής εξαιρούμενες από την εφαρμογή του άρθρου 7 της οδηγίας υπηρεσίες, η εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη αυτής εμπεριέχει διευκρινίσεις, οι οποίες, όπως διευκρίνισε στα σημεία 26 επ. των προτάσεών του ο γενικός εισαγγελέας, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς της ερμηνείας της οδηγίας.

23 Η ίδια αιτιολογική σκέψη ορίζει την αυτοεξυπηρέτηση ως την «παροχή των ταχυδρομικών υπηρεσιών από το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο από το οποίο εκκινούν τα αντικείμενα της αλληλογραφίας, ή η συλλογική διαβίβαση των εν λόγω αντικειμένων από τρίτους που ενεργούν αποκλειστικά εξ ονόματος του εν λόγω προσώπου». Έπεται ότι, δυνάμει του άρθρου 7 της οδηγίας, τα κράτη μέλη δεν έχουν το δικαίωμα να αναθέτουν αποκλειστικά στους φορείς παροχής της καθολικής υπηρεσίας τη συλλογή, διαλογή, μεταφορά και διανομή των αντικειμένων αλληλογραφίας που διεκπεραιώνονται με τον τρόπο αυτό.

24 Αν γινόταν δεκτό ότι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επιβάλλουν πρόσθετες προϋποθέσεις στην έννοια της αυτοεξυπηρετήσεως και να περιορίζουν με τον τρόπο αυτό τις εμπίπτουσες στην ανωτέρω έννοια καταστάσεις, θα υφίστατο η ευχέρεια διευρύνσεως κατά το δοκούν των υπηρεσιών που ανατίθενται αποκλειστικά στους φορείς παροχής της καθολικής υπηρεσίας. Η διεύρυνση αυτή θα προσέκρουε στον σκοπό της οδηγίας, ο οποίος, δυνάμει της όγδοης αιτιολογικής σκέψεώς της, τείνει στην εγκαθίδρυση της σταδιακής και ελεγχόμενης ελευθερώσεως του ταχυδρομικού τομέα.

25 Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη δεν νομμοποιούνται να εξαρτούν τις οριζόμενες με την οδηγία έννοιες από περιοριστικότερες προϋποθέσεις. Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 2, παράγραφος 2, του βασιλικού διατάγματος προϋποθέσεις της εννοίας της αυτοεξυπηρετήσεως, οι οποίες αποτελούν και αντικείμενο της παρούσας προδικαστικής παραπομπής, δεν απαντούν στην οδηγία. Όπως προκύπτει από την ανάλυση του γενικού εισαγγελέα στο σημείο 29 των προτάσεών του, οι προϋποθέσεις αυτές περιορίζουν στο σύνολό τους την αυτοεξυπηρέτηση, όπως αυτή ορίζεται με την οδηγία. Επομένως, οι επίδικες πρόσθετες προϋποθέσεις έρχονται σε αντίθεση προς την οδηγία.

26 Κατόπιν αυτού, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο πρώτο ερώτημα είναι ότι το άρθρο 7 της οδηγίας, ερμηνευόμενο υπό το φως της εικοστής πρώτης αιτιολογικής σκέψεως αυτής, έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει να εξαρτάται η αυτοεξυπηρέτηση από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

— ότι ο παραλήπτης πρέπει να είναι το ίδιο πρόσωπο με τον αποστολέα,

— ότι οι υπηρεσίες δεν πρέπει να παρέχονται σε τρίτους στο πλαίσιο της εμπορικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του παρέχοντος υπηρεσίες,

— ότι οι υπηρεσίες δεν πρέπει να παρέχονται μέσω του συστήματος εσωτερικού ταχυδρομείου ή άλλων παρεμφερών διαδικασιών, και

— ότι παρόμοιες πράξεις δεν πρέπει να παρακωλύουν τις ανατιθέμενες αποκλειστικά στον φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας υπηρεσίες.

**Επί του δευτέρου ερωτήματος**

27 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν προσκρούει στις διατάξεις της οδηγίας το ότι κράτος μέλος αναθέτει αποκλειστικά στους φορείς παροχής της καθολικής υπηρεσίας την υπηρεσία τραπεζικών εμβασμάτων. Ως «τραπεζικό έμβασμα» νοείται κατά το επίδικο εθνικό δίκαιο, όπως υπογράμμισε το αιτούν δικαστήριο, η υπηρεσία διά της οποίας πραγματοποιούνται πληρωμές υπέρ φυσικών ή νομικών προσώπων για λογαριασμό και κατόπιν εντολής τρίτου, μέσω του δημόσιου ταχυδρομικού δικτύου.

*Παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο*

28 Η Asempre φρονεί ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αναθέτει αποκλειστικά στους φορείς παροχής της καθολικής υπηρεσίας την υπηρεσία ταχυδρομικών εμβασμάτων στο μέτρο που η τελευταία δεν καταλέγεται μεταξύ των δυναμένων να ανατίθενται αποκλειστικά υπηρεσιών, όπως είναι οι απαριθμούμενες στο άρθρο 7 της οδηγίας.

29 Η Ισπανική και η Βελγική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, πάντως, ισχυρίζονται ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περιορίζεται στις ταχυδρομικές υπηρεσίες, στις οποίες δεν καταλέγονται, σύμφωνα με το άρθρο 2, σημείο 1, της οδηγίας, οι χρηματικές υπηρεσίες που παρέχουν οι ταχυδρομικές επιχειρήσεις. Επομένως, δεν μπορεί να γίνεται επίκληση του άρθρου 7 της οδηγίας ούτε προς αιτιολόγηση ούτε προς αμφισβήτηση του γεγονότος ότι ένα κράτος μέλος αναθέτει παρόμοιες υπηρεσίες αποκλειστικά στους φορείς παροχής της καθολικής υπηρεσίας.

*Απάντηση του Δικαστηρίου*

30 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, δυνάμει του άρθρου 1 αυτής, η οδηγία εγκαθιδρύει κοινούς κανόνες αφορώντες την παροχή καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας. Όπως προκύπτει από τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της, η οδηγία προσλαμβάνει, στην παρούσα φάση, τη μορφή πλαισίου γενικών αρχών σε κοινοτικό επίπεδο, ενώ ο καθορισμός των συγκεκριμένων διαδικασιών εναπόκειται στα κράτη μέλη.

31 Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες ορίζονται στο άρθρο 2, σημείο 1, της οδηγίας. Η διάταξη αυτή απαριθμεί περιοριστικώς τις υπηρεσίες που συνίστανται στη συλλογή, διαλογή, μεταφορά και διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων. Το άρθρο 2, σημείο 6, της οδηγίας περιγράφει λεπτομερέστερα το τι πρέπει να νοείται ως «ταχυδρομικό αντικείμενο». Ούτε το άρθρο 2 ούτε καμία άλλη διάταξη της οδηγίας μνημονεύει τις χρηματικές υπηρεσίες που παρέχουν ενδεχομένως, επιπροσθέτως, οι φορείς παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών.

32 Επομένως, οι εν λόγω χρηματικές υπηρεσίες δεν αποτελούν αντικείμενο του γράμματος της οδηγίας και, λαμβάνοντας υπόψη τον ακριβή και περιοριστικό χαρακτήρα της, ουδέν στοιχείο συνηγορεί υπέρ μιας ερμηνείας σύμφωνα με την οποία η οδηγία θα έπρεπε να επεκτείνεται σε καταστάσεις μη εμπίπτουσες εντούτοις στο πεδίο εφαρμογής της.

33 Το γεγονός ότι το άρθρο 7 της οδηγίας δεν μνημονεύει τα ταχυδρομικά εμβάσματα μεταξύ των υπηρεσιών που μπορούν να ανατίθενται αποκλειστικά στους φορείς της καθολικής υπηρεσίας δεν έχει επομένως αποφασιστικής σημασίας συνέπεια στον βαθμό που τα ταχυδρομικά εμβάσματα δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των ταχυδρομικών υπηρεσιών, οι οποίες καλύπτονται, αποκλειστικά και μόνον αυτές, από την ανωτέρω διάταξη. Έτσι, τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να ρυθμίζουν τις χρηματικές υπηρεσίες που παρέχουν ενδεχομένως οι φορείς παροχής της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.

34 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο επιβάλλεται η απάντηση ότι οι υπηρεσίες ταχυδρομικών εμβασμάτων που συνίστανται στη διενέργεια πληρωμών μέσω του δημόσιου ταχυδρομικού δικτύου υπέρ φυσικών ή νομικών προσώπων για λογαριασμό και κατόπιν εντολής τρίτου δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

35 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ισπανική και Βελγική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 16ης Μαΐου 2002 το Tribunal Supremo, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 7 της οδηγίας 97/67/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για**

**την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, ερμηνευόμενο υπό το φως της εικοστής πρώτης αιτιολογικής σκέψεως της εν λόγω οδηγίας, έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει να εξαρτάται η αυτοεξυπηρέτηση από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:**

**— ότι ο παραλήπτης πρέπει να είναι το ίδιο πρόσωπο με τον αποστολέα,**

**— ότι οι υπηρεσίες δεν πρέπει να παρέχονται σε τρίτους στο πλαίσιο της εμπορικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του παρέχοντος υπηρεσίες,**

**— ότι οι υπηρεσίες δεν πρέπει να παρέχονται μέσω του συστήματος εσωτερικού ταχυδρομείου ή άλλων παρεμφερών διαδικασιών, και**

**— ότι παρόμοιες πράξεις δεν πρέπει να παρακωλύουν τις ανατιθέμενες αποκλειστικά στον φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας υπηρεσίες.**

2) **Οι υπηρεσίες ταχυδρομικών εμβασμάτων που συνίστανται στη διενέργεια πληρωμών μέσω του δημόσιου ταχυδρομικού δικτύου υπέρ φυσικών ή νομικών προσώπων για λογαριασμό και κατόπιν εντολής τρίτου δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 97/67.**

Jann Timmermans von Bahr

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Μαρτίου 2004.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

R. Grass Β. Σκουρής